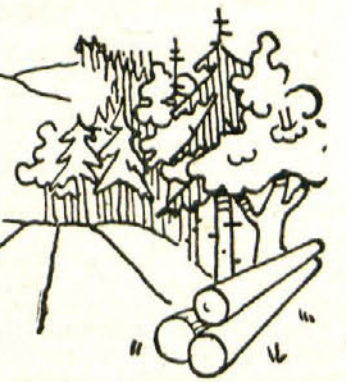

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE OKRAJEV ČRNOMELJ, NOVO MESTO IN TREBNJE

LETO I. — Stev. 41

NOVO MESTO, 9. decembra 1950

Izhaja tedensko

Volili bomo

17. decembra znova stopamo svobodno na volitve. Volili bomo delegate v okrajno skupščino, v najvišji organ ljudske oblasti okraja. Ker bodo naši predstavniki zastopali delo in težnje ljudstva ter dajali pomoč nižjim organom oblasti, moramo resno izbirati kandidate. Marsikdaj si očitamo že po končanih volitvah, da smo predlagali in izvolili v odbore nedelavne, nepošteno in socialistični graditvi nenaklonjene ljudi, ki nimajo razumevanja do skupnosti, so pristranski in delujejo raje za osebne koristi, kot pa za skupnost.

Dobra izbira in uspeh pri volitvah pa zavisi od političnega dela partijskih in množičnih organizacij z ljudskimi množicami v mestu in na vasi. Njihovo delo in delo aktivistov je, da pouče o pomenu teh volitev slehernega državljan v še tako zakotni vasi, da se ne bo dogodilo, da se poedinci še na dan samih volitev sprašujejo kedar, kje in kakšne so volitve, kot se je to zgodilo v nekaterih primerih pri naših zadnjih volitvah v osnovne organizacije fronte.

Ljudske množice so zdrave in so pripravljene sodelovati v najtežji borbi. To nam dnevno potrjujejo naši delovni kolektivi z novimi zmagami, bodisi v našem kmetijstvu ali industriji. Prav to nam je dokaz, da ljudstvo zahteva in da je željno političnega dela, to je, dobro pripravljenih sestankov na vasi, na katerih se bo razpravljalo o bodočem narodnem socialističnem gospodarstvu, o položaju doma in v svetu in s čimer bo odpadlo vse tisto nepotrebno razburjenje posameznikov, ki so še zastrupljeni od strani reakcionarnih elementov, zaradi odkupov planov in oddaj.

Če se vprašamo, kako pomembne so volitve v te ljudske organe, moramo nujno ugotoviti, da je politično delo z množicami, nezadostno.

Ljudski odborniki imajo danes zelo važno vlogo, mogoče bolj kot kdaj koli, saj stojijo pred okrajnim ljudskim odborom mnogo širše, težje in odgovornejše naloge. Odgovornejše in širše naloge so pa predvsem zato, ker iz dneva v dan raste socialistična graditev, raste industrija in pogloblja se demokracija. Ta demokracija se kaže v vedno večjem soodločanju ljudskih množic v gospodarstvu.

Nepravilna bi pa bila trditev, da so bili vsi odborniki enaki. Mnogi so izpolnili težke naloge. Še uspešnejše pa bi bile, če bi bil sam sistem dela drugačen. K takemu sistemu dela pa pristopamo prav danes. Mi vsi smo že slišali o decentralizaciji in demokratizaciji naše državne uprave. Kaj naj to pomeni? Državna uprava in družbeni aparat sta se zmanjšala. Dalo se je več pristojnosti in možnosti odločanja najnižjim organom oblasti, bodisi oblastnih ustanov ali družbenih organizacij. Ta demokracija pa se razume tako, da odgovornost in delo prehaja v roke delovnih množic.

Okrajni ljudski odbor je zasedal

Okrajni ljudski odbor je na svojem rednem zasedanju 30. novembra razpravljal o zelo važnih vprašanih okraja Novo mesto. Kljub močnemu neurju, ki je divjalo prejšnjo noč po Suhi Krajini in tudi drugod po okraju, se je zbralo tri četrtine odbornikov na zasedanje. V uvodnem govoru je tovariš predsednik Izvršnega odbora Smit Stane nakazal pot razgovora tega zasedanja.

Najvažnejše vprašanje, to je vprašanje prehrane, je v našem okraju rešeno le delno na zadovoljiv način. Odkupi, zaradi katerih ljudje najbolj tarnajo, niso bili izvršeni, kakor bi morali biti. Zavedati se moramo prav mi, ki smo skoraj izključno kmetijski predel, da od pravičnega zadoščanja odkupnemu planu zavisi tudi izvršitev načrta o izgraditvi težke industrije, torej naše samostojnosti. Prav vsi gledajo na našo industrializacijo s precej sovražnimi pogledi. Vzhod kakor tudi zahod prav dobro veda, da naš bo prav industrializacija okrepla, da nas bo gospodarsko dvignila in s tem tudi osamosvojila. Nič več ne bomo odvisni od raznih izkoriščevalcev in nič več nam ne bo mogel katerikoli škodovati v izboljšanju naših življenjskih prilik. Pa ni samo to gonilna sila, ki nas sila k izpolnitvi našega odkupa. Pomisliti moramo na to, da nas je zadelo huda gospodarska nesreča. Suša, ki je bila v naši državi na jugu še hujša, kakor pri nas v

Sloveniji, je pripeljala naše vodstvo do izdajanja zelo važnih odredb, s katerimi je zavarovana preskrba ljudi z živili. Če bi teh ukrepov ne bilo, bi naši sovražniki dosegli svoje. Naše delovno ljudstvo bi se teže premagovalo ogromne napore za doseglo boljšega življenja. Prav je, da smo zaprosili za pomoč, toda tudi sami moramo poiskati vse vire doma, da odvrnemo nesrečo. Varčevanje mora postati naša lastnost, postati mora naša stalna in nenehna borba za doseglo izboljšanja prilik. Toda pogledimo, kako so nekateri protiljudski posamezniki izrabili to našo trenutno gospodarsko nesrečo. Star spekulant Miklič, mlinar iz Vrhpeči, KLO Mirna peč, je skrivaj preko 7000 kg žita, moke in drugih prehranitvenih predmetov, da bi gospodarsko nesrečo izkoristil v svoj prid. Prav tak spekulant in protiljudski element je Glavan, mlinar iz Kota KLO Dvor, ki je skrivaj 3000 kg žita in moke, ter Mlakar iz Skočjana. Taki krvoseji so krivi slabih prehranitvenih prilik in jih mora ljudsko sodišče onemogočiti. Najdejo se še celo celi odbori, ki zavirajo prehrano ljudskih množic, ker nočejo pravilno razdeliti odkupnih planov na posamezna kmečka gospodarstva. Da bodo vsi kmetovalci seznanjeni z izpolnitvijo odkupnega načrta, je tov. poverjenik za državne nabavke postregel s številskimi in primeri.

pritožbe, prošnje in drugo, samo da bi zadrževali odkup. Govoričenje, da poletje ni primerno za pitanje, je samo izgovor, ki nikakor ne drži. To dokazuje dejstvo, da tudi mršavcev niso oddali, kateri bi morali v državnih pitališčih biti vsaj do septembra, kjer bi jih izpitali in s tem izpolnili zahtevo delovnih ljudi po maščobi.

Odkup krompirja bi moral biti 158 vagonov, izpolnjen je pa dosedaj 90%. Odkup bi moral biti izvršen že pred 14 dnevi. Kje bi naj pa bila krivda, da še ni tako? — Zopet slaba organizacija, slab razgovor s kmetovalci in še slabša zavest nekaterih spekulantov kmetovalcev. Vsled poedinih odbornikov je moral biti odložen prosti odkup krompirja in je moral nastopiti predpisani. Dobri odborniki so imeli tudi dobre uspehe. Tako v Ajdovcu, Zburah, Zagradu, Smolenji vasi, Globodolu, Birčni vasi, Mirni peči. Najslabši je bil KLO St. Jurij, kjer je odkup izpolnjen samo s 60%. To ni prav nič čudno. Namesto da bi tov. tajnik sedaj najbolj delal na odkupih, se je vozil po svatbah in le redko prišel na odbor. Prav tako je odkup slabo izpolnjen v Beli cerkvi, St. Petru, Podturnu in Smarju.

Odkup mleka je izpolnjen 80%. Da je izpolnitev tega plana slaba, je krivda na kmetovalcih, veliko pa tudi na kontroli, ki ni kontrolirala izpolnitve plana. Ni pa samo v izpolnitvi plana težava, še veliko bolj bi bilo potrebno paziti na kakovost. Maščoba mleka naših krav bi morala biti najmanj 3,5 do 5%. Pri kontroli pa se je ugotovilo, da je maščobnost veliko nižja, ponekod celo do 0,9%. Ali nam je res tako malo mar zdravja naših otrok in starčkov ali pa ozdravljenosti naših bolnikov, ki bi naj čimprej zasedli zdravi in čili svoja delovna mesta? Take prestopke je potrebno najstrože kaznovati.

Pomislimo na milijone ljudi, ki čakajo na hrano

Za leto 1950 imamo v načrtu 626 ton mesa, ki ga moramo odkupiti. Izpolnili smo ga 85%. Svoj časovni plan so preseglji Kamence, Stopiče, Smihel pri Novem mestu, Zagrad, Zbure, Skočjan, Prečna, Ajdovec, Globodol, Gaberje in Brusnice. Ti KLO so se zavedali svoje naloge ki je v tem, da preskrbijo delovnemu ljudstvu vsakodnevno hrano. Marsikdo od najhujših kričačev obnem pa tudi najdrznejših črnih klavcev zagovarja neizpolnjevanje oddaje mesa, češ da bo prekomerno oddajanje živine ohromilo našo živinorejo. Saj ni oddaja mesa mišljena samo za govedino, ampak tudi za meso svinj, drobnice, perutnine itd. Temu so seveda krivi Krajevni ljudski odbori, ki ne navajajo ljudi na take odredbe in tudi sami zavirajo oddajo. Pogledimo samo predsednika Smarjete, Goloba, ki je načrt odkupa ohromil tako, da so Smarječani v zastanku za 40 prašičev mršavcev, za 1002 kg masti, 10.317 kg žita itd. Takim ljudskim odborom kot je ta, bo potrebno do skrajnosti zavreti klanje živine za prosti trg, za veselice, posebno pa še ostro nastopiti proti črnim zakolom.

Odkup masti je posebno pereč. Celoten načrt odkupa je 98 ton, izvršenega pa je le

S takim načinom organizacije ljudskih odborov se bo dalo veliko več možnosti izvršnim odborom za kolektivno reševanje in dajanje pomoči krajevnim ljudskim odborom. To se pravi zadolžitve in uspehi bodo le takrat uspešni, kadar bomo kot dobri člani fronte vsi pravilno razumeli novi način in novi sistem, ki so ga naši voditelji v svojih govorih in v praksi že pokazali. Je in bo tudi tako ostalo, da bodo ljudske množice občutile težave, kjer bodo ljudski odbori in politične organizacije slabe. Ker pa ne želimo, da bi se še v bodoče ponavljale ene in iste napake, je naša osnovna dolžnost, da bomo zbrali res prave ljudi v bodoče ljudske odbore in jih res na volitvah 17. decembra stoodstotno potrdili.

Potočar Janez

26%. Ali res mislite, da je krivda v pomanjkanju prašičev? Prav gotovo ne! Samo pogledjte Zbure, St. Jernej, Zagrad in Ajdovec, kjer so načrt odkupa preokračili, pa kraje, kjer so rejeni prašiči doma, kakor Prekopa, Dobrava, St. Jurje, Smarje, Prečna itd., ki niso izpolnili odkupa, ampak so raje delali

Daj nam naš vsakdanji kruh . . .

Dokončni plan belih žit smo prejeli pred žetvijo, in to znižanega od prvotno postavljene 108 vagonov na 80 vagonov. Ta načrt je izpolnjen 90%. Ker pa se je vprašanje odkupa belih žit v zvezi z nastalo sušo izpremenilo in poostrišlo, je ostal v veljavi prvotni plan. Nekateri odbori, ali boljše rečeno odborniki, niso hoteli razumeti novo nastalega vprašanja, zato niso pravočasno pregledali obremenitve in je tudi niso izpremenili, zato je odkup pri sedanjih številkah le 87% izpolnjen. Povsem neopravičeno in trdovratno so zastopali stališče neizvršitve odkupnega načrta Krajevni ljudski odbori Gradišče, Dobrava, St. Jurje, Straža in Dolž. Če bi bilo res tako težko zaradi belih žit, potem bi prav tako težko izvršili odkup Zbure, Zagrad, Dvor, Ajdovec, St. Jernej, Zužemberk, Globodol in Karteljevo. Toda ti Ljudski odbori so se zavedali svoje dolžnosti, pa so odkup izvršili 100%. Ker nekateri odborniki ali pa Krajevni odbori niso pravočasno in stalno vodili odkupnega dela, so se nekateri, posebno večji kmetje, okoristili z iznikanjem obvezni oddaji. Posebno izraziti spekulantni so: premožni kmet Kralj Franc iz Jelendola pri Skočjanu, kmet IV. skupine Barborič Franc iz Savinjka in prav tak kmet Mlakar iz Skočjana. Oba sta zatrdjevala, da nimata toliko žita, ljudska

inšpekcija pa je izvohala, da imata oba spravljene precej žita po sodih v kletih, v slami in še celo pri bajtarjih, ki jih izrabljata kot delovno silo. Prav gotovo bi ne bilo takih spekulantov kot so iz Krajevnega ljudskega odbora Prekopa: Rebselj, Jordan, Cekuta, Bučar Uršula in Luzar Marija, če bi ne imeli podpore pri brezvestnih odbornikih, kakor so Metelko, Crtalič iz Grobelj in Kuzma iz Ostroga, Odbornik Gregorič iz Bele cerkve ni dopustil izvedbe odkupov v svoji vasi, čeprav so bili na mlatilnicah ugotovljeni hektarski donosi 1300 pa do 2400 kg.

Prav gotovo niso s takimi spekulantnimi kmeti zadovoljni njihovi sovaščani, ker z njimi gre glas, da je njihova vas proti izvedbi našega samostojnega gospodarstva. Prav take brezvestneje mora ljudsko sodišče ostro prijemati, kajti ti so krivi, da prehrana ne gre tako, kakor bi morala in da peša delovna sila premnogim, ki ob strojih ustvarjajo lepše in boljše življenje našemu delovnemu človeku.

Koruza je odkupljena 66%. Ta številka pa je zato tako nizka, ker še ni vsa koruza dovoljno suha in bo potrebno, da se to čimprej izvrši.

Odkup ajde je izpolnjen s 111%, odkup prosa pa s 539%.

Kaj sedaj ukreniti?

Delovno ljudstvo čaka na hrano in treba jo bo zbrati. Odborniki so soglasno sklenili, da bo odkup izvršen do konca decembra. Zato bodo člani okrajnega ljudskega odbora sklicali sestanke, posebno pa še zbere volivcev, na katerih se bodo temeljito pomenili. Nič več ne bodo dopustili, da bi plane razdeljevali kar administratorji ali pa evidencičarji, ampak vsi vaščani. Da ne bo več takih zaostankov, pa bodo Krajevni ljudski

odbori čimprej izpolnili gospodarske in odkupne liste. Kmet mora vedeti že sedaj, kaj bo moral jeseni 1951. leta oddati in kaj mu bo ostalo za proste viške. Odborniki so povedali v razgovoru, da so ljudje željni razgovorov in točnih ugotovitev. Prav s tem, če se bodo sestavljali in razdeljevali načrti odkupov na zborih volivcev, se bodo ti zavedali, da so izvrševalci svoje oblasti in tudi svoji zakonodajalci.

Dvignimo hektarski donos

Nič ni čudnega, da se je na skupščini razpravljalo tudi o kmetijstvu. Odkup in dviganje hektarskega donosa gre pač skupaj. Največje težave dela pa živinoreja. Suša je povzročila velikansko vrzel v prehrani naše živine. Ze veliko se je razpravljalo in pisalo o tem, kje bomo dobili prepotrebno krmo. Vendar pa še danes zelo nezadovoljno gledajo kmetje na pripravljane silose, uporabe koruznice in drugih rastlin za našo živino. In vendar še danes vidimo v Smihelu nepokošeno travo. Kaj je temu kmetovalcu padlo v glavo, da jo je pustil v nemar? Ali nevednost ali spekulativnost ali pa namerno zniževanje živinske krme? Napačno bi bilo, da bi gledali pri sedanjem stanju, povzročenem po letošnji suši, samo na sebe, pri tem pa pozabili na južne republike, ki so še bolj pri-

Dvig hektarskega donosa je bil uspešen le pri kmečkih obdelovalnih združenjih, pa še tu le v posameznih panogah kmetijstva Dobra posestva so Graben, Struga, Smarješke topliče. Če se da tu nekaj narediti, potem bi se lahko tudi drugje. Samo treba je več odgovornostnega čuta in boljše delovne discipline in organizacije. V privatnem gospodarstvu ni videti posebnega zanimanja za dvig hektarskega donosa. So le posamezni primeri, kakor Peter Durjava iz St. Jerneja in drugi.

Posebno poglavje v našem kmečkem gospodarstvu je sadjarstvo in vinogradništvo. Letošnja zimo moramo napeti prav vse sile za zatiranje ameriškega kaparja, ki ogroža naše nasade. Stanje sadjarstva je, lahko bi rekli, obupno. Ta ogromni vir dohodkov na sadju, se nam bo popolnoma izmaknil, če ne bomo z vso silo začeli zatirati kaparja. Zelo dobro so začeli borbo s kaparjem v St. Jerneju, kjer imajo posebno dobrega sadjarja in organizatorja v šolskem upravitelju Marinu Martinu. Prav gotovo seže njegov vpliv tudi na Brezovico, kjer je sadjarstvo vzorno. Prav tako je skrb novomeškega mestnega odbora velika, ker so zadolžili za borbo proti kaparju odlične sadjarske generale Lilijo, Adamiča, Zagorca in druge. Prav dobra je bila misel, naj se na šolskih vrtovih uredi drevesnice, ki bi imele dvojen namen: 1. šolo-obvezni otroci bi v pionirskem krožku imeli obilo dela in zanimanja; 2. naši sadovnjaki pa bi dobili nov vir mladega drevja.

Prav isto je z vinogradništvom. Naši vinogradi se vedno bolj izpopolnjujejo s samorodnico in izgubljajo star slovec dobrih evičkov. Ali je temu kriva zanemarjenost ali neznanje ali cena. Ne bi rekel ne eno ne drugo, ampak padanje interesa za dobro vinogradništvo. Ali si morete misliti, da je neki kmet iz Ajdovca pustil vinograd neoplet in neokopan in trte nepovezane. Trta je rodila sama in ko je grozdje dozorelo, ga ni hotel pustiti potrgati niti nekemu, ki je ponujal zanj 18.000 din. Dejal je: »Bog ga je dal, bog ga naj pa še vzame.« Ne zato, ker nam je odtegnil toliko litrov pijače, ampak zato, ker je pustil tako kruto neobdelan vinograd in bil povzročitelj gnezdica za najrazličnejše bolezni trsa. Tudi zanj naj bi veljal star rek: »Blagor ubogim na duhu, ker njih je nebeško kraljestvo.« Jaz pa bi dodal še nekaj poleg: »Bog ti zegnaj pijačko, ki si si jo pripravil za nebeške poljane.«

Sklepi za dvig kmetijstva

1. ZIVINOREJA: Skrb za zadostno število plemenjakov, njihova nabava in stalna kontrola nad izpolnjevanjem plana obvezne oddaje. — Kontrolirati moramo, da ne bo šla v zakol plemenska živina. Stediti s krmo. Poživitev živinorejskih odsekov pri kmečkih združenjih in uvedba selekcije.

2. POLJEDELSTVO: Popis jesenske setve, izvajanje globokega oranja, apnenje kislinskih zemljišč in melioracija. Čiščenje travnikov.

3. SADJARSTVO: Čiščenje in škropljenje sadnega drevja kot predpogoja za dvig sadjarske proizvodnje. Obnova sadovnjakov in drevesnic.

4. Ureditve gospodarskih in odkupnih listov.

zadete kot pa Slovenija. Če ne bomo pomagali južnim republikam, lahko pride do velike katastrofe v našem živinorejstvu ob padcu živine v okviru naše države. Nekateri Krajevni ljudski odbori so gledali na fond sena zelo koristolovsko, ko so se upirali popisu sena in slame. Posameznih koristolovskih in zanikrnih kmetov niso videli, ko so imeli še nepokošeno travo in nepobrano koruznico. Take kmetovalce bi ne smeli ščititi, ampak jih predložiti v kaznovanje po uredbi o varčevanju.

O čem bi bilo še treba razpravljati

Ob zaključku zasedanja je spregovoril še tov. predsednik ljudskega odbora Zugelj Martin. Ugotovil je, da se je prav veliko razpravljalo o kmetijstvu in odkupih, kar je popolnoma pravilno, vendar je še ogromno drugih vprašanj, ki bi jih moral rešiti okrajni ljudski odbor. Zelo malo so se odborniki dotaknili prosvetnih in kulturnih vprašanj. Prav ta vprašanja so prav za prav temelj vsega dela. Poučen kmet in razgledan kmetovalec bo z lahkoto razumel današnje gospodarske prilike in bo tudi razumel, da je tak način vodenja gospodarskih prilik edino pravi. Če hočemo zgraditi sami sebi samostojnost, t. j. socializem. Nismo se dotaknili šolstva, ki je posebno vprašanje našega okraja. Prav tako se nismo dotaknili lokalnega in komunalnega gospodarjenja. To so prav za prav zadeve, ki najbolj živo zadevajo našo vas, našega kmeta in njegov življenjski dvig ter zadostitev njegovih potreb. Samo en odbornik se je dotaknil elektrifikacije našega podeželja in vendar je vedno govora prav o tem. Tudi trgovina je važno vprašanje. Samo pogledimo, koliko je naš kmet zasluzil samo z odkupom, 29 milijonov 200.000 dinarjev je dala naša država našemu kmetu. On pa je potrošil od tega po vezanih cenah

v naših trgovinah za 18.784.000 din. V prosti trgovini je porabil 792.000 din, kar zopet kaže, da je v glavnem porabil denar za blago po nižjih in prostih cenah, kar se pravi, da je oskrbovan po nižjih cenah. V kmečkih rokah je zdaj še vedno 7.000.000 din. To so številke samo za one predmete, ki jih je prodal po odkupnih cenah. Koliko pa je še denarja iz prostih virov. Če vse to izračunamo, nam stoji jasno pred očmi, da je tarnanje o slabem gospodarskem stanju le parola za ljudi, ki hočejo našemu človeku samo slabo.

Vedno govorimo, da ni nikjer ničesar dobiti. Pogledimo še to plat. Blagovnega prometa je bilo samo 80 %, to se pravi da je ena petina blaga na zalogi. Blaga, ki ga je mišljeno prodajati samo po garantiranih cenah, je izrabljeno samo 62 %, blaga po vezanih cenah 58 % in blaga po prostih cenah je izrabljeno 96 %. Kaj nam kažejo te številke? Te številke nam kažejo, da je kupni fond našega ljudstva zelo narasel in da ljudstvo kupuje blago po vezanih cenah in garantiranih le takrat, kadar je najnujnejše. Pa še nekaj. Blago garantirane potrošnje je navezano na odkupe, ki pa, kakor smo že prej videli, ne ustrezajo možnostim, ki so v našem okraju.

Po prvem okrajnem zboru Fronte

V nedeljo 26. novembra so se člani okrajnega zbora OF zbrali na prvem zasedanju — najvišje politično predstavništvo Fronte v okraju je začrtalo smernice dela za prihodnje mesece.

Od 185 izvoljenih članov jih je prišlo 135. Res je, da nekateri od 50 manjkajočih niso mogli ta dan v Novo mesto; nekaj se jih je opravičilo, nekatere je zdržalo morda slabo vreme. Nikakor pa ni lepa slika za pravkar izvoljene delegate, da so manjkali že na prvem zboru. Vsi, ki pa so prišli, so bili zadovoljni s potekom in sklepi, ki so jih s svojim sodelovanjem na zboru pomagali postaviti. Zboru je prisostvoval kot gost tudi član IO OF Slovenije in sekretar Oblastnega komiteja KPS tov. inž. Jože Levstik, opazili pa smo tudi člane okrajnega komiteja, OLO, mestnega ljudskega odbora in MO OF.

Kaj je novega v življenju Fronte? Oblika okrajnih zborov — najvišjih predstavnikov naše enotne politične organizacije. Dvakrat na leto, po potrebi pa tudi večkrat, se bodo odslej sestajali člani okrajnega zbora in sklepali o delu, napredku in pomanjkljivostih frontnih organizacij.

vsem organizacijam, da posnemajo frontovce v tistih vaseh, kjer se je delo razmahnilo prav zato, ker so sami vzeli vajeti v roke — in ne čakajo samo, kaj bo »padlo« z okrajnega odbora OF.

Pred volitvami so sej vrste naših članov očistile; marsikaj slabega se je vgnezdilo v zadnjih letih pod okriljem OF. Nedelavne, spekulantske člane je treba odstraniti iz organizacije; v Dol, Toplicah so jih n. pr. pred volitvami izključili 12, novih pa sprejeli 22. Tako je bilo tudi marsikje drugod. Skupno je bilo sprejetih v članstvo OF 1165 novih članov, izključenih pa 123. Vrste Fronte pa je treba še razširiti — saj smo doslej zajeli komaj 60 odstotkov volivcev okraja v članstvo OF.

Marsikaj je vsebovalo poročilo sekretarja. Skrb za mladino se zanemarljivo — v Suhorju ni bilo že 5 mesece sestanka, na Stari Bučki, Dolnjih Dolah, v Prekopi in St. Jurju mladinske organizacije sploh ni! —, povezava z organizacijo AFZ je marsikje šibka; manjka dobrih sestankov,

gi krajevnih ljudskih odborov in njihovem samostojnem delu. Kritiziral je zbor, da ima v svoji sredi, to je v novem okrajnem odboru OF, samo 4 tovarišice. Od naših žena je ogromno odvisno, kako hitro bomo zgradili socializem. Tovariš inž. Levstik je govoril tudi o vlogi, ki jo je odigrala jugoslovanska delegacija na zadnjem zasedanju organizacije združenih narodov pod vodstvom tov. Kardelja. Delegati so med njegovimi besedami navdušeno vzklikali tovarišu Kardelju.

Za tov. Levstikom se je oglasil tudi tov. Martin Zugelj, sekretar OK KPS. Govoril je o imperialističnih težnjah Sovjetske zveze, o požaru na Koreji, ki ga je zažgala nespametna ruska politika, o odnosih SZ do naše domovine v času vojne in zdaj in o »zdravih silah«, ki dejansko ozdravljajo od ruskih zablod, pri čemer je omenil pismo, ki ga je na svobodo izpuščen Sreten Zujevič poslal »Borbici«. Poudaril je, da spada dosledna izpolnitev odkupov v okvir ukrepov za vsestransko štednjo, pri čemer

PODELJENE SO BILE ZASTAVE NAJBOLJŠIM TEKMOVALCEM

Izvršni odbor OF Slovenije je pred kratkim podelil prehodne zastave najboljšim tekmovalcem, ki so se odzvali njegovemu pozivu na počastitev 10. obletnice ustanovitve OF. V mesecu oktobru so bile v Sloveniji najboljše frontne organizacije:

Josip dol (okraj Maribor - okolica), Zavrč (okraj Ptuj) in Jezersko (okraj Kranj - okolica).

Med 500 delovnimi kolektivi pa so se najbolj odlikovali:

Lesno industrijsko podjetje Ajdovščina, Državno kmetijsko podjetje Črnelo-Čemšenik in rudnik živega srebra Idrija.

kjer bi ljudje zvedeli, kaj novega itd. Kjer se ljudje ne pomenijo o potrebah naše skupnosti, tam tudi ni uspehov pri odkupih, kakor n. pr. v Prekopi, Smarju, Prečni, Ločni in drugod. Pa pogledimo spet v St. Jernej: plan odkupa krompirja so preseglji za 2000 kg, doseglej so plan žita, odkupili že precej masti itd. Odkupi so se zelo izboljšali tudi v Ajdovcu, Zburah, Globodolu, Zuzemberku in še v nekaterih krajih. Lahko bi se naredilo več, če bi tudi Ljudska inspekcija zahtevala tako, kakor je treba. Ta organ množične ljudske kontrole ni postavljen samo za pregledovanje trgovin in mesnic; nasprotno, prav povsod in za vse se morajo ljudski inspektorji zanimati. Seveda ne smejo posnemati člana ljudske inspekcije iz Smarjeških toplic, ki je kupoval mleko po 7, prodajal pa po 30 dinarjev.

Boleča točka našega dela je ideološko in kulturno-prosvetno delo na vasi. Tu smo še prav malo naredili. Neuk, zaostal človek seveda ne more dojemati, zakaj danes tako hitro gradimo številne tovarne, kako postajamo vedno bolj neodvisni od tujcev, kako si krepimo obrambne moči. Zaostalost Dolenjca še vedno tepe. Kulturna in prosvetna zaostalost rodi seveda tudi slabe sadove v našem gospodarjenju.

Zaradi takih in podobnih šibkosti se tekmovanje na čast 10. obletnice ustanovitve OF še ni razmahnilo tako, kakor bi to bilo potrebno. O tem so nato poročali člani zbora iz raznih delov okraja.

Culi smo, kako delajo združne ekonomske in nekatere obdelovalne zadruge. Frtutni odbori se ponekod — n. pr. v St. Petru — vse premalo brigajo, kako teče življenje v zadruzi, zato pa tudi ni prave pomoči. Iz St. Jerneja so poročali, da so postavili v vsaki vaški odbor OF enega člana odbora, ki bo pomagal krajevnomu ljudskemu odboru pri pravičnem razdeljevanju odkupov. Za drugo leto, tako je poročal tovariš Majzelj, nima KO OF St. Jernej nobenih skrbi, da ne bi vsi kmetje v redu izpolnili vseh obveznih oddaj. Takšna naj bi bila pomoč Fronte ljudski oblasti povsod v okraju!

V starih odborih je bilo ponekod po 15 odborikov — delala pa sta po eden ali dva. Do tega ne sme odslej nikjer več priti! Nedeljavne odborike je treba klicati na odgovor! Tov. Siško je poročal o zadruzi v Orehovici. Kritiziral je nedelavnost večine starih odborov. Marsikje so slabe ceste, v ljudeh pa ni pravega čuta za živino, ki se muči po blatu. — Ostra kritika je padla na račun takih »planov«, ki najprej zidajo, potem pa — podirajo... Tako je v svinjarih v Zalogu, pa tudi kje drugje. Zdrav čut članov Fronte je pokazal, da se zavedajo, kaj je ljudsko premoženje.

»Vsi dajemo za skupnost, vsi pa bomo tudi od nje manj prejeli, če se bo razširilo... Take gradnje so sabotaže!«

Tako je z ostrimi in pravičnimi besedami obsodil eden delegatov birokratsko, papirnatost planiranja.

V imenu IO OF Slovenije je govoril med razpravljanjem tudi tov. inž. Levstik o ogromnih nalogah, ki so pred Fronto, o vlo-

je navedel primer Črne gore, kjer je dobil vsak prebivalec, ki prejema garantirano oskrbo, 12 kg krompirja za celo leto! Ta krompir je bil poslan bratski republiki iz Slovenije, zato morajo frontne organizacije še in še tolačiti varčevanje vsemu svemu članstvu. Pri nas ponekod kmetje se pokladajo za nasteljo živinje slamo, v Bosni, Liki, Dalmaciji in Crni gori pa hranijo govedo in ovce že s smrekovimi vejami! Vse to morajo odbori OF vedeti in razlagati ljudstvu.

Člani zbora so se živahno oglašali ki besedi. Marsikaj dobrega je bilo povedanega, tako, da bo nov 60 članski okrajni odbor OF in njegov izvršni odbor, ki sta bila ta dan izvoljena, lahko uspešno delat. Sprejeti so bili važni sklepi, ki bodo utrdili naše organizacije in vnesli v tekmovanje, ki mora čimprej zajeti sleherno vas, več življenja in gibčnosti. Člani zbora pa bodo — vsak v svojem kraju — delali predvsem na utrjevanju osnovnih frontnih organizacij. Bolj ko bodo te samostojne in delavne, več uspehov bo imela Fronta novomeškega partizanskega okraja.

500 članov Fronte v pomoč razvoju Metlike

V Metliki je frontna organizacija precej močna. Pred volitvami v OF odbor se je članstvo povečalo za 100 članov, tako, da šteje sedaj 510 članov. Ze predvolilne priprave so pokazale, da bodo volitve v redu potekale in da bo uspeh 100%. Na sestanku aktiva OF, ki je bil dan pred volitvami, se je zbralo čez 80 ljudi. Pogovorili so se o tekmovanju volilnih enot, o mestni godbi, ki je zaigrala na dan volitev budnice, ter o bodočem delu organizacije OF. Tudi o varčevanju in nalogah ljudske inspekcije so se pogovorili. Le o delu in gospodarskih nalogah ljudskega odbora so se bolj malo pogovorili. Na predvolilnem sestanku članov OF, ko je fronta sprejemala polletni načrt na 10 obletnico, so frontovci objubilili, da bodo frontovci sodelovali pri popravilu lokalnih cest, gradnji gimnazije in pri ureditvi drevesnic ter nasadov v Metliki. Vendar se del še ni lotil nihče. Čeprav razruvane ceste vpijejo po popravilu, okna na nedograjeni gimnaziji obtožujejo strme v mimoidočega česa, kdaj se me boste usmilili.

Ceravno so o tem že pisali časopisi, zgleda, da je to odgovornim malo mar. Vendar tako v Metliki ne bo šlo več dalje. Pet sto članov fronte na čelu z novizvoljenim odborom mora čvrsto prijeti situacijo v roke in pomagati gospodarskemu razvoju v Metliki. Samo seje OF odbora naj več ne sklicujejo v gostilno. Pa edini članici OF v Metliki, ki ni čutila dolžnosti, da bi šla na volišče in kot pripadnica borbene in napredne organizacije napravila svojo dolžnost, naj odvzamejo legitimacijo. Frontna organizacija mora, prekaljena v NOB voditi svojo dejavnost v mestu.

„Lažnivec“, šolska mladina in še kaj

Brez dvoma je prizadevanje, posredovati mladini gledališka dela, širiti njeno splošno obzorje in prispevati k poglobitvi njenih družbeno stvarnost v obliki posebnih predstav sila hvalevredna zadeva. Ki jo vsi pozdravljamo. Pri tem pa je treba tankega posluha in odgovornega dela. Da je bila poglobitev v splošno pedagoško problematiko zelo šibka, pa dovolj zgovorno pričča zadnja predstava za mladino v novomeškem gledališču. Ne bi se žele spuščati v podrobno analizo dela in umetniške izvedbe — novomeški oder je dokazal z dosedanjim delom, da razpolaga s precejšnjim številom zelo prizadevnih in kvalitetnih igralcev, da ima že lepo pozitivno igralsko tradicijo in, je bilo letos pričakovati nadaljnega vzpona. Pustimo ob strani novo scenerijo, ki je lep prispevek k napredku prav tako kakor garderoba, kar se oboje poskuša približati poklicnemu gledališču, ki je želja vseh meščanov. Pravi zaradi teh dejstev pa smo še bolj razočarani nad samo izbiro komada, ob katerem se zaman sprašujemo, kaj naj prispeva k vzgoji človeka sploh, kaj šele mladega. Komada, ki po svoji banalnosti in po obehajskem humorju ter po klasični plitvosti še pomeni omalovaževanje resnega in poštenega truda in časa, ki so ga prizadevni amaterji vložili v njegovo realizacijo. Če kj temu še pristavimo, da so bili pri šolski predstavi tudi nižješolci ali celo ljudskošolci, tembolj izpada silna primitivnost in cenenost prikazanega »humorja«, ki je že tako prežvečen, da se že nagiba h klovnjskim burkam (prisiljena, namišljena

nosečnost; prikazovanje zakona kot »zadno neumnost«; da bosta »naredila otroka, kolikor bo hotel itd.). Če gre pa le za napolnjenje blagajne, se nam zdijo umestnejše, dati mladini pravi cirkus, ki ga bodo kot takega tudi dojele, se pristočno nasmejali in zabavali in pika, Nismo proti sproščeni zabavi, nikakor pa se nam ne zdi umestno — izrabljati kulturno firmo za cenene burke. Menim, da je bila zadeva postavljena dovolj jasno in da bi sprožila prepotrebno diskusijo o teh problemih, ki niso samo zahteva poklicnih vzgojiteljev, ampak vseh ljudi, zlasti starejših. Morda bi bilo s tem v zvezi umestno spregovoriti tudi besedo o selekciji filmov, ki naj jih mladina obiskuje, zlasti pa, da se določi od strani vodstva šol starostna meja za obisk dojenih predstav. Zato bi načelno prvih predstav šolska mladina ne obiskovala, za naslednje pa bi bilo sproti objavljeno. Iz navedenega bi dali v diskusijo sledeči povzetek: 1. šolske predstave naj se načelno vršijo samo za višješolce ob soudeležbi vzgojiteljev (isto velja za zadnji koncert SKUD, ki so ga mlajši pač samo motili); 2. posebne predstave naj se načelno igrajo po predhodnem posvetovanju s pedagoškimi sveti; naj se opremijo s primernim vzgojnim komentarjem (zadnji koncert!), ker bodo le tako dosegle svoj namen: ideološko poglobljanje pogleda na svet in spoštovanje vseh pozitivnih tradicij človeške kulture, ne pa prikazovanje osladnosti brez življenjske poglobitve, ki morejo na mladino vplivati samo negativno.

Eden za mnoge

Volitve v sekretariate LMS

Kakor vsako leto se mladinska organizacija tudi letos pripravlja na svoje letne sestanke, na katerih bodo izvolili nove sekretariate v osnovnih mladinskih organizacijah. Kako bodo letni sestanki izvedeni in kakšne mladince bodo v sekretariate izvolili, je odvisno od priprav za izvedbo volitev. V pripravah moramo utrditi osnovne organizacije, sprejeti v mladinski aktiv še mladince, ki so izven organizacije, poživiti delo na kulturno-prosvetnem, fizikalnem in zabavnem polju. Organizirati moramo preko zime razne tečaje, predvsem izobraževalne in tečaje v okviru ljudske tehnike. Ustanoviti smučarske sekcije, poživiti delo v strelskih družinah in še mnogo drugega, kar lahko poživijo delo mladine v zimskih mesecih. V sekretariate mladine morajo biti izvoljeni tisti mladinci, ki so med mladino priljubljeni, ki znajo organizirati razne oblike dela, katere si želi mladina.

V okraju Crnomelj smo priprave na volitve že začeli, vendar priprave ne potekajo, kot bi morale. Nekateri aktivci se na volitve dobro pripravljajo, večina pa jih je, ki se še ne morejo otresti starega načina dela in sekretariatni ne znajo zainteresirati mladino za

razne oblike dela v okviru mladinske organizacije. Taki aktivci so še vedno v Metliki, Rosalnicih, Lokvici, Gribljah in še nekateri drugi, ki še do sedaj ne vedo, kaj naj bi preko zime delali. Dobro pa se pripravljajo v Radovici, Vinici in Sinjem vrhu, kjer so že začeli z izobraževalnimi tečaji, ustanovili so dramske skupine in bodo pričeli z učenjem raznih iger. S tem se bodo tudi pripravili za mladinski festival, ki bo meseca marca prihodnjega leta. Še mnogo več se bo dalo napraviti med beokranjsko mladino, samo potrebno ji bo nuditi več pomoči od strani članov OK LMS.

Tudi na folklorne skupine, za katere se naši mladinci zelo zanimajo, ne smemo pozabiti, saj vsi dobro poznamo lepe belokranjske plese v doma narejenih narodnih nošah. Vemo tudi, da so črnomaljska, adleška in bojanška kola zelo poznana ne samo v Crnomlju, temveč tudi drugod v Sloveniji. Prav sedaj je čas, da bomo začeli delati tudi s folklornimi skupinami in da bomo preko zime ustanovili še nove ter se s tem pripravljali za tekmovanje 10. obletnice OF in mladinski festival, ki bo prihodnje leto.

Kaj pa mladina v mestu?

Veliko bolj kot na vasi, bi morala biti razgibanost mladine v samem mestu Crnomlju, kar pa na žalost ni. Mnogo se govori o enem in drugem delu, toda tega dela se nikjer ne vidi. Postavljen je bil MK LMS, kateri naj bi predvsem usmerjal vzgojno politično delo med mladino v ustanovah in podjetjih, toda vse čaka in nikakor se aktivni ne morejo prebuditi iz spanja, ki trajajo v Crnomlju že dalj časa. Za to so tudi krivi nekateri funkcionarji OSS, ki jim ne dajo predvidene prostora, kljub temu, da je bilo že vse dogovorjeno. Mladina bi namreč morala dobiti prostora tam, kjer je sedaj okrajna menza, menza pa bi zasedla prostora, kjer je bila dosedaj pisarna OSS. Kljub temu, da je že več

Ljudska univerza v Novem mestu ima uspeh

Pravijo, da mesec dni v življenju včasih ne pomeni dosti. Dojenčki v prvem mesecu svojega življenja običajno ne pridejo preko jokanja, ki so ga prinesli s seboj. Dober mesec dni stara Ljudska univerza v Novem mestu pa se je v tem času kar krepko razvila. Resnica je namreč, da Novomeščani radi zavijajo ob sreдах večer v dvorano Doma ljudske prosvete. Navdili smo se zelenih plakatov, ki nam tri dni pred vsakim predavanjem napovedo, kaj bomo videli in slišali novega, pa bodi iz starih časov ali sedanosti.

O prvem večeru Ljudske univerze smo pred mesecem dni že pisali. Teden dni po predavanju o Koreji nas je brežiški profesor inž. Ivo Zobec seznanil v izredno zanimivem in napetem predavanju o strahilu, ki bega danes slabiče celega sveta: o atomski energiji. Res je, da vojni hujskači z zapada in vzhoda strašijo s tem novodobnim uničevalnim orožjem, še bolj pa je res, da ni daleč čas, ko bo atomska energija služila človeštvu tako kakor je treba. Dala nam bo neizbrisane vire energije, proti katerim bodo naša sedanja elektrika, benzin, premog in drugo že zastarela stvar.

Prvo predavanje v novembru je bilo posvečeno tednu ljudske tehnike. Tovariš inž. Dušan Grum, direktor gradbenega podjetja »Pionir«, nas je seznanil z borbo proti divjim vodnim silam, ki so nam v novih močnejših elektrarnah vedno bolj pokorne. Slike z raznih gradbišč, kjer rastejo velikanske pregrade in nastajajo umetna jezera, ki nam bodo dajala nove milijone kilovatih električnih ur, so zanimivo predavanje zelo poživile, prav tako pa smo se razveselili tehničnega filma »Vode nam bodo pokorne«. Film nas je popeljal po vsej Jugoslaviji; v vseh republikah rastejo hidrocenrale, povsod ustvarjamo velikanska dela, ki jih je predvidel petletni plan. Brez elektrike ni sodobnega gospodarstva. V bogastvu vodnih sil pa smo med prvimi državami na svetu. Ta večer je uspel izredno dobro.

Naslov naslednjega predavanja je dal nekaterim malodušnežem misliti, da bodo No-

kot mesec dni ta pisarna zaklenjena in so prostori neizkoriščeni in da se že MK LMS mesec dni bori za te prostore, se stvar še do danes ni uredila. Zato mladinci upravičeno govorijo: Saj pri nas se veliko govori, na prvi strani pa ničesar; na drugi strani pa tudi ni nobene knjižnice, šaha in ostalega, s čimer bi se mesna mladina lahko zabavala vsak večer. Zato bi bilo potrebno, da se čimprej uredijo prostori, da bodo lahko služili svojemu namenu.

S tem, da bo mladina dobila materialne pogoje za razvoj svojega dela, smo lahko prepričani, da se bo daleč bolj živahno razvijalo in doseglo tisti uspeh in tiste cilje, katere ima pred seboj naša organizacija.

vomeščani ob predavanju o prazgodovinskih zanimivostih Dolenjske raje ostali doma. Vendar se je zelo učel vsakdo, ki je tako račun. Spet je bila dvorana polna, 350 poslušalcev je napeto in hvaležno poslušalo našega priznanega arheologa tovariša dr. Jožeta Kastelica, ravnatelja Narodnega muzeja iz Ljubljane. Predavatelj nas je popeljal v davne čase, o katerih nam danes govore samo izkopanine najdeni ostanke nekdanjih praprednikov dolenjske dežele. Seznanil nas je s Kelti, Iliri, Rimljani in stari Slovenci; slike okraskov, orodja, vrčev in grobov teh prebivalcev pa so nam pokazale, kako so živeli in ustvarjali nekdanji zemljani v naših krajih. Da so bili »Dolenjci« že takrat na glasu kot dobri pivci, pričča dobro ohranjen izkopan kovinski vrč, ki je služil našim prednikom namesto sode; zdaj ga hranijo v ljubljanskem muzeju. Večer je kar prehitro minil in želja vseh je bila, da bi bilo takih zanimivih predavanj še več, saj je predavatelj govoril tako poljudno in vendar učeno, da je pritegnil z enako silo profesorja, delavca, gospodinj in dijaka.

Tretji večer v novembru je Ljudska univerza posvetila zgodovini zadnje okupacije in pregledu okupatorskih režimov. O tem zanimivem poglavju naše bližje preteklosti je govoril novomeški znanec tovariš profesor Janko Jarc iz Ljubljane, ki nam je v besedi in slikah orisal krvavo preteklost, ki je vihrala nad jugoslovansko in slovensko zemljo.

Obisk predavanja, ki jih prireja novo-meška Ljudska univerza, govori dovolj prepričljivo, da je bila ta ustanova potrebna. V tekmovalju med dolenjskimi okraji doslej nismo med zadnjimi, saj smo pokazali, da si želimo izobrazbe in napredka. Ni veliko mest v Sloveniji, kjer bi prihajalo na predavanja ljudskih univerz po 300 do 350 obiskovalcev, vendar pa — tu smo Novomeščani med prvimi. Pester in zanimiv spored bodočih predavanj ter doslej pokazana dobra volja potrjuje, da bo tako tudi ostalo.

V. M.

Ti si moj srček...

Bližina glavne železniške proge je zahtevala od kolone partizanov, ki se je pomikala skozi zimsko noč po zmrzjeni sneženi gazi, največjo opreznost. Komandant je ustavil kolono in ukazal, da se vsi sezubejo. Nihče se ni čudil ukazu, Razumeli so komandanta in se molče sezuli.

»Tiho za menoj!«

Sezuta kolona je hitela preko proge. Še deset, petnajst partizanov je bilo pred progo, ko je z desne strani v zrak vržena raketa razsvetlila prostor in v rdeči luči izdala desetino, ki ji še ni uspel prehod. Strojnica je zaglegljala in v trenutku je bil spopad na višku. Komandant je razumno ocenil, da je sovražnik v veliki premoči. Umik! Sezuta kolona se je umaknila v globino gozda, na jasi pa je obležal ranjeni Samo. Bolničarica Vera — Ukrajinka, ki je zbežala iz taborišča v Avstriji — ga je opazila in klicala za kolono. Nihče ji ni odgovoril. Kaj naj stori? Zbrala je vse moči, si naložila ranjenca na hrbet in z največjo težavo utirala sebi in njemu pot skozi gmojve in sneg. Glasni Samovi vzdihni so povedali, da je težko ranjen. Njegova se toplja kri ji je curkila na vrat in strupen miraz jo je sproti strjeval. Kje je, ni vedela. Slišala je pa od tovarišev pred borbo, da so nekje blizu Slovenske Bistrice. Kam naj gre? Do smrti utrjena ni smela misliti na počitek. Sibava od zmrazjenih vejc, mogoče tudi zasledovana, je zbrala zadnje moči in se vlekla naprej, naprej...

Na robu gozda se je onemogla zrušila v sneg. Ranjenčevi stok je bil vedno bolenejši. V nogo jo je zaskočilo. Bila je bos. Z glave si je snela ruto, jo prepognila in si ovila nogo. Cevlje je med potjo izgubila. Obup ji je predel gnezdo v srcu, mislila je, da je izgubljena s Samom vred. Ležeča na snegu je stiskala k sebi tovariša. Z glavo naslonjena na drevo je z očmi prodirala v noč. Zazdelo se ji je, da vidi luč. Ali je pravič?

Z ukočenimi prsti je odpela Samu jopič

in srjaco. Desno pod vratom je otipala kri. Znova je zagledala luč, sedaj se ji je zdelo, da sije skozi okno. Naložila si je težko ranjenčavo telo na hrbet in gazila celino. Proti luči! Kar bo — bo!

Po težki poti je prišla do velike kmečke hiše. Tudi senik je stal zraven nje. Oprezno se je popela po stopnicah in pod nogami začutila seno. Iz torbice je vzela žepno svetilko in posvetila. Marve dovolj. S trudom je zveklela Sama v seno na najvišji del senika, ga z vseh strani ogradila s senom in potem osvetlila skrivališče. Ko si je ogrela roki, je očistila rano in jo povezala. Samo je bil že v nezavesti...

Naslednjega dne popoldne je Samo na široko odprl oči. Dolgo je gledal v Vero, ki je stisnjena sedela poleg njega. Preteklo je nekaj minut, nakar se je komaj vidno nasmejal in z roko otipal dolgo, pšenično zlato. Verino kito ilas.

»Ti si, Vera?«

Vera mu je z nasmehom potrdila. Na vprašanje, kje je, mu je povedala kaj se je zgodilo in kje je sedaj. Pomiri naj se.

»Sva pri dobrih ljudeh in se nama ni bati izdajstva. Nihče razen gospodinje, ne ve, da sva na seniku. Nemci so blizu. Tudi rana ne bo nevarna. Potrpi, grem v hišo, da ti prinesem čaja.«

Samo je ostal sam. Gledal je v odprtino, skozi katero je odšla Vera. Počasi so mu prihajali v spomin dogodki zadnjih tednov, ko je bil še v nemški vojski. Od sestre je dobil pismo, ki mu je med vrsticami povedala, da naj pride na dopust, s katerega se ne bo nikoli več vrnil, ker bo imel doma dovolj dela. Razumel je in prvotno izkoristil. Doma se je mudil le nekaj dni, potem je odšel v partizane. V nemški vojski je veliko pretarjal, toda to, kar doživlja sedaj v partizanih, je pa le preveč. Vse drugače je bilo, bil je zadovoljen, da je na pravem mestu, toda trpljenje je le prehudo. Ne bo zmogel, preveč, preveč zahteva

domovina od njega. Spomnil se je tudi Verinega pripovedovanja o junaku, ki si je dal za svobodo in srečo ljudstva iztrgati srce iz prsi. Takrat je bil ves navdušen, danes pa, po vseh muenih dnevih neizmerne trpljenja, je padel v malodušnost. Lepo je biti junak, toda...

»Ostali bom tu na seniku do svobode, nihče mi ne more zameriti, saj ne vzdrižim več...«

Omamljenega od te zapeljive misli je zaskočila rana.

»Ranjen sem, in težko. Kaj hoče od mene svoboda še več? Da, nikamor od tukaj!«

Na mrtvi, nekje nižje od njega, je zašumelo. Z rokami je tipal okoli sebe in našel revolver, ki ga je iskal. Pod tenko plastjo sena je držal naperjenega na vhod. Če bi bila Vera, bi se oglasila. Oči je toliko zaprl, da je skozi ožino gledal v odprtino. Selest sena je bil vedno močnejši in prav k njemu se je vedno bolj bližal. Napet od razburjenja je nepremično zrl na vhod v skrivališče. Prst na petelinu revolverja je bil pripravljen. V odprtini se je prikazala zlatolasa otroška glava. Dvoje modrih oči je široko odprto gledalo vanj. Samo je spustil iz rok revolver in strmel v otroka, ki se mu je bližal. Da se ne bi izdal, je popolnoma zaprl oči. Na obrazu je začutil topli dih otroka. Mehka dlan zlatolasega malčka je božala njegovo lice in lase. V skrivališču je splavala beseda iz otrokovih ust, ki je Samu srce zganila: »Partizan...«

Ni se mogel več vzdržati. Znova je čisto na ozko odprl veke in ves pretresen videl pred seboj od velikanskega spoznanja in sreče ožarjen otrokov obraz. Z drobnimi rokami je otrok objemal svoja cvetoča ličeca in še vedno komaj slišno v zlogih izgovarjal »Par — ti — zan...«

V Samu je vse drhtelo. Zima ga je prevzemala, in ko je otrok približal svoja, kot črešnja rdeča usteca in začel pihati z njimi na obvezano Samoovo rano: »Boli?« je v ranjenčevi notranjosti kipelo. Spoznanje, kaj pomeni on kot partizan otroku, spomin na komaj minulo odločitev, da pričaka svo-

bodo skrit v seniku, je zrušilo v njem vse predsodke. Osrmočen je na glas krčevito zaihtel in lovil z rokami otroka, da bi ga stisnil na ranjene prsi. Preplašeni otrok je odskočil in izginil v odprtini.

Po štirinajstih dneh skrbne Verine nege, je Samo toliko okrevljal, da je lahko zapustil senik. Seveda le po noči. Z Vero se je pripravil za odhod. Ljubeče in obožavajuče modre oči šestletne Majdke so stalno trkale na njegovo srce.

Ne zdržim več, Vera, pojdiva!«

Majdkina mama ju je nagovarjala, da bi ostala do Silvestrova. Kakor bi ji Samo rad ustregel, ni mogel. V modrih očeh je Samo spoznal, kje je njegovo mesto. Pred odhodom jima je gospodinja napolnila nahrbtnike. Sicer sladkosnedna Majdka, se to pot ni pritaknila niti ene slaščice, čeprav je bila mati zaradi tega nejevoljna. Ko pa je prinesel otrok iz šrambe kroznik s pecivom, ki ga je mati nalašč za Majdko shranila in vsula pecivo v nahrbtnik, je vzdignila otroka in ga vsa solzna poljubila.

Slovo je bilo prisrčno. Gospodinja je že pred odhodom ugotovila, da ni nevarnosti in da jima je pot do gozda odprta. Ko je Samo pešačil z Vero po zasneženi košeničci, je stalno obračal glavo nazaj v dolino. Iskal je Majdkine oči. Preveč daleč je bil, da bi videl otroka, ki je stal na pragu in hrepenel za piko, ki je odhajala v gozd. Pogledal je v modrino neba, ki je bila v tem dnevu tako izrazita in zdelo se mu je, da je vse nebo en Majdkin pogled.

Ze daleč v gozdu, na strmini, je Sama žejalo. Z roko je segel v torbico, kjer je bila steklenica z malinovcem, kakor mu je povedala Majdkina mati. Vzel je steklenico iz torbice, jo nagnil k ustom... Ni pil. Pri srcu mu je zaigralo, ko je na listku, ki je bil nalepljen na steklenici, zagledal za nevarjeno roko narisano srce. Pod srcem pa besede:

»Tvoj je moj srček! — Majdka«

V grlu ga je stisnilo in skoraj zavpil je na Vero:

»Stopi no hitreje, Vera.«

Oj ta mlinar, ta mlinar, pod klancem...

O mlinarjih krožijo šegave in ostre, ljudski pregovor pravi, da imajo na dnu pekla posebno mučilnico za nje, narodna pesem pa spet poje o dekletu, ki je zaljubljena v mlinarja pod klancem.

Janez Miklič, mlinar iz Vrhpeči pri Mirni peči je tudi pod klancem. Rad melje, rad merico jemlje, rad goljufa, rad skriva in še marsikaj, zato je poskrbela Kontrolna komisija Novega mesta in mu skomponirala pesem, ki jo bo dolgo pomnil in prepeval, ko bo obujal kes in prestajal kazni.

Prisluhnimo tudi mi temu napevu, saj je brez napake zložen in se še za nas (seveda ne za Mikliča) kar lepo sliši: nam v pouk, drugim v opomin!

Janez Miklič iz Vrhpeči je bil letos kar zadovoljen s sušo. Njemu je šla na roko, ker ima mlin na motor. Prignala je v njegov mlin vse tiste, ki zaradi suše in pomanjkanja vode niso mogli zmlati svojih žit v mlinih na vodni pogon. Dela dovolj: za starega Mikliča, njegovega sina Jožeta in za pomočnika Antona Muhiča iz Biške vasi.

Tistim, ki odgovarjajo za red in pravično delo, je prišlo na uho, da v Mikličevem mlinu ni vse v redu. Zato so ga obiskali in pri pregledu ugotovili, da je mlinski dnevnik kar se da neredno voden. V mlinu so našli 723 kg žita, ki sploh ni uvedeno v dnevnik, prav tako ni v dnevniku razvidna oddaja žit, ker Miklič ne vodi prevzemno-oddajni list, kot to določa uredba o mletju žita. Tudi druge nepravilnosti so ugotovili v mlinu. Vse to je članom pregledne komisije dalo misliti, pa so se naslednjega dne zopet vrnili v Mikličev mlin. To pot v spremstvu odbornikov KLO Mirna peč in člana Narodne milice Mirna peč.

Janezu Mikliču st. je postalo vroče in je izjavil, da je bolan. Legel je v posteljo. Medtem, ko se je starejši Miklič »zdravila« v postelji, je komisija zdravila njegova skrivališča in našla v sobi nad žago, na sami žagi, v kuhinji za svinje, v svinjakih, v sodih, pod steljo, na podstrešju svinjakov, na kozolcu, v shrambi nad lopo za vozove, v kovačnici, v kleti za svinjsko krmo, v kleti za krompir, pod stopnicami pri glavnem vhodu v hišo, v sobici poleg kašče, na hodniku pred

kaščo, v kašči, v podstrešju nad kaščo, v podstrešju nad mlinom, v novem stranišču, pod stopnicami v veži in v predsodi 210 kg ržene moke, 110 kg zmesne, 125 kg bele, 150 kg koruzne moke, 15 kg kaše, 100 kg soržice, 90 kg pšeničnega zdroba in 40 kg koruznega zdroba, 1200 kg otrobov, 55 kg ajdove moke, 2630 kg pšenice, rži 90 kg, zmesi 365 kg, koruze 425 kg, prosa 40 kg, ječmena 400 kg, ajde 400 kg, ovs 700 kg, ješprenja 30 kg, 30 l petroleja in še in še: od petroleja preko teletjih in kravjih kož do žganja.

Ko so hoteli pregledati tudi kuhinjo za žganje, niso dobili ključa. »Bolni« gospodar je pobegnil. Od domačih pa ni imel nihče ključa. Pogledali so skozi špranje. Začuden očem so se nasmejale nove številne vreče, katerih vsebina pa še ni dognana. Bo prav gotovo lep zalogaj!

Veliki del najdenega z goljufijo pridobljenega žita in moke, je bilo že od miši in podgan nažrto. Kjer koli je stopila noga članov komisije, povsod so našli eno ali drugo stvar in to v vrečah, košarah, zabojih, v vsem močnem in ta skrivališča z najdenim žitom in drugim, bi lahko služila našemu gospodarstvu na Dolenjskem za muzej vaškega špekulanta in goljufivca.

Pomislimo, da ima Miklič le 2.10 ha orne zemlje, in če primerjamo najdeno s površino niti enega hektarja zemlje ne, na kateri je imel verjetno posejano žito, bomo videli kakšna goljufija nagnjena kri se pretaka po Mikličevih žilah.

Vsi, ki so imeli z njim kaj opravka, pa lahko vidijo, kam je »vandalov« vse tisto, kar jim je Miklič s krivično merico vzel. Mikličeva nepoštenost bo kaznovana, naj pa služi za primer tistim mlinarjem, ki so na las podobni Mikliču. Prej ali slej bo tudi pri njih najden »muzej« mlinarskih špekulantov.

V takih tičih tiči del vsega tistega, kar imenujemo prehranitvena težava. Tudi z njo mi bo treba kar zares obračunati. S tem bomo napravili korak naprej. Miklič — ta naš mlinar pod klancem — naj pa sprejme tisto, kar delovno ljudstvo zahteva: pravično kazni!

B. J.

OD TU IN TAM...

Vulkan Etna spet bruha. Iz Rima poročajo, da je te dni začel znova bruhati znani vulkan Etna na Siciliji. Lava bruhaja iz 37 manjših žrel in teče v potokih proti vasi Fornaza in Mila, kjer so prebivalci že zapustili svoje domove. Strokovnjaki sicer pravijo, da tem vsem ne grozi nobena nevarnost. Oblaki dima in plamen se vidi celo z italijanskih obal.

Strahovito neurje v Ameriki. Zadnji teden novembra so zajele vzhodno obalo Amerike silne nevihte in viharji. V New Yorku je divjal veter s hitrostjo 125 km na uro. Vihar je uničil veliko drevoja, porušil precej brzobavnih drogov in povzročil prekinitev električnega toka. Zaradi neurja je moral celo Varnostni svet organizacije Združenih narodov preložiti važno sejo. Naraslo je tudi morje, tako da so morali številni prebivalci zapustiti svoja stanovanja. V Clevelandu je divjal snežni vihar 16 ur. V Pittsburgu, kjer je precej naših izseljencev, pa se je pod težo snega sesedlo več hiš. Med strahovitim neurjem je izgubilo življenje več oseb.

Smrtina kazen za špekulanta in saboterja. Okrožno sodišče iz Ljubljane je pretekli teden obsodilo na smrt šefa kom-re, oddelka pri Podjetju za nabavo in razdeljevanje blaga za potrebe gostinstva LRS Slavka Cvečarja in vodja skladišča Božidarja Cibeja. Ta dva — in vrsta drugih namješencev tega podjetja — sta poneverila ogromne količine sladkorja, olja, platna in raznega drugega blaga. Z nakradenim blagom je tatinska tolpa na zelo zvit način prekupčevala, izstavljala lažne račune in vodila napačne podatke v knjigah. Cvečar in Cibeja bosta ustreljena, njuno premoženje pa zaplenjeno; drugi soudeleženci nečednih poslov so prejeli od 12 do 1 leta odvzema prostosti s prisilnim delom. — Vsakogar, ki nima pravičnih odnosov do ljudskega premoženja, bodo stroge kazni poučile, kako gledamo danes na našo skupno lastnino.

Ogromen primanjkljaj na avstrijskih železnicah. Proračunski odbor avstrijskega

parlamenta je pri razpravljanju o predlogu proračuna za l. 1951 ugotovil, da imajo letos avstrijske železnice 984 milijonov šillingov primanjkljaja. Zato so predvideli, da bo odpuščenih 3800 železničarjev.

Za 1 milijon dolarjev smo letos prodali različnih stranskih proizvodov, ki jih dajejo naše tovarne, ki predelujejo nafto. V Italiji, Zahodni Nemčiji in Avstriji, pa tudi v drugih državah Zahodne Evrope so se leto prvič pojavili na trgu naši naftni proizvodi: mineralno olje za kurjenje, specialne vrste bencinov za pridobivanje olja iz oljnih semen, specialni bencin za industrijo gumija in saje iz ostankov nafte, ki se uporabljajo v industriji gumija in v tiskarstvu. Vse izvožene količine predstavljajo presežek, ki nam je ostal po kritju domačih potreb. Naša trgovska predstavništva v inozemstvu dobivajo zdaj od raznih tvrdih pisma, ali bi takih proizvodov lahko prodali še več. — Tudi to nam poleg vsega ostalega potrjuje, da moramo proizvodnjo in predelavo nafte v okviru petletnega plana še povečati.

Na dosmrtno prisilno delo je bil obsojen v Beogradu namesčenec zemunske poslovavnice državnega zavarovalnega zavoda Dinko Dužević, ker je v dveh letih ponoveril nad pol milijona dinarjev. Pri zavarovanjih, ki jih je sklenil, je sam pobiral zavarovalnino, pogodb pa ni vpisoval.

V štirih letih so izpolnili slovenski železničarji transportni (prevozni) plan petih let. Samo pri gorivu so strojevodje in kurjači prihranili v tem času nad 221 milijonov dinarjev. Zasluga vseh, ki so zaposleni na železnici, je ogromna; o tem govori priznanje — 400 odlikovancev in nad 4000 udarnikov, poleg teh pa častno število izumiteljev in racionalizatorjev, ki so prihranili mnogo stroškov in delovne sile. 28. novembra je predsednik vlade tov. Miha Marinko sprejel delegacijo najboljših slovenskih železničarjev ter pohvalil delo železniških kolektivov, ki so med prvimi v bitki za plan.

PIŠEJO NAM

Žibertovi Faniki v slovo

Vesela in razigrana, polna mladostne prešernosti je stopila med nas pred poldrugim letom, ko smo v Novem mestu ustanovili Komunalno banko. Tudi ona je postala del tega kolektiva, tudi ona je dala svoj doprinos, da se je banka ustanovila v tako kratkem času in da se je v brzem poletu razvila in prišla na dostojno višino.

Celoten kolektiv banke jo je vzljubil, vsi smo videli v njej resno, čeprav po letih še mlado, toda vseskozi uravnovešeno uradnico, katere edina želja je bila, da bo vsakdanje delo izvršeno, potem pa pride vse drugo. Prijazna v občevanju s strankami, katere so iskale njene posrežbe, kolegialna do svojih tovarišev, pripravljena na vsako pomoč bližnjemu, če je bil preobtežen z delom, tak je bil značaj pokojne Fanike. Tudi v prostem času ali pri sindikalnih sestankih, se je v družbi svojih kolegov, razvivala ter ni nikdar pokazala, da je v njeni notranjosti pričel razjedati mladost črv boleznij. Če je preko njenega obraza hušknila temna senca, jo je takoj odpodila s prešernim smehom.

V mesecu juniju letošnjega leta, ko je delala bančni izpit in pri tem pridno študirala bančne znanosti je večkrat omenila: »Da bi bilo to že za menoj.« In prišlo je to. Položila je bančni izpit s prav dobrim uspehom, toda še isti dan, ko so se njeni kolegi in kolegice veselili uspeha, jo je s podvojeno silo napadla zahrbitna bolezen, katere jo je držala priklenjeno na postelji, dokler ni mlado življenje omahnilo v naročje smrti.

Zadnjo soboto v oktobru, ko so se jesenske megle znižale do tal, smo jo spremili na zadnji poti. Tih je šla od nas, kakor je bilo tiho in skromno njeno mlado življenje. Nema s solzami v očeh, smo stali ob prebranem grobu naše Fanike, katere ne bo nikdar več stopila med nas, da bi nas razveselila s svojim prisrčnim smehom. Ko so padle prve grude na krsto, smo se s žalostjo v srcu

razhajali, nebo pa je pričelo rasti na nov svež grob sredi smihelskega polja.

Fanika sanjaj svoj večni sen v lepi dolenski zemlji, katero si z vsem srcem ljubila. Tvoji kolegi in kolegice pa te bomo ohranili v najdražjem spominu.

J. L.

GODBA IN GLASBENA SOLA V METLIKI

Metličani imajo že od nekdaj veselje do kulturno prosvetnega dela. Posebno so ponosni na svojo mestno godbo. Instrumenti te godbe so preživeli že več generacij. Med vojno so pa bili skupno z godbeniki v sestavi godbe glavnega štaba Slovenije. Danes so instrumenti že precej v obrabljenem stanju. Popravila izvršujejo na lasten račun. Potrebovali bi več novih instrumentov. Sami pa nimajo dovolj sredstev.

Za glasbeno šolo v Metliki, ki se že precej časa pripravlja, se je prijavilo 25 učencev. Poučevali bodo domači strokovnjaki, po možnosti pa bi prihajali učitelji glasbene šole iz Crnomlja. Urediti pa je potrebno še nekaj stvari, da bi stvar potem redno potekala. Tudi potrebne prostore mora dobiti šola, kar bo predvsem moral preskrbeti mestni ljudski odbor.

KUTURNO PROSVETNO DELO V DOL. TOPLICAH

Z jesenjo, ko so pospravljeni poljski pridečki in je najnujnejše delo opravljeno, se že pričena s kulturno prosvetnim delom. Ljudska univerza, ki že vsa leta po osvoboditvi prireja redna tedenska predavanja, se že pripravlja, da z njimi zopet začne. Pričakovati je letos še večjega zanimanja za predavanja, kakor se vidi iz izjav množičnih organizacij in vsestranski udeležbi pri predavanjih. Razveseljivo je tudi dejstvo, da se naše ljudstvo samo izraza o želji predavanj in se izjavlja za temo predavanj kar bo gotovo bolj privlačno.

V kratkem se prične tudi z izobraževalnim tečajem, ki pa bo letos deljen na dva dela: za mlajše, ki potrebujejo še spopolnitve elementarnih učnih snovi in za odrasle, ki si hočejo splošno znanje še izpopolniti.

Seveda se še vedno pogreša dvorane, kjer bi se naj vršile dramske predstave. Res je, da imamo sedaj stalni kino, ki predvaja tedensko po štirikrat filme, s čimer je delno zadoščeno kulturni potrebi, vendar je dramatika tudi važna in še bolj potrebna, ker tu delujejo domači ljudje in se izobražujejo.

Nujna potreba za Dol. Toplice bi bil tudi dober pevovodja, ki naj bi razgibal zopet naše pevce. Pevci imajo veselje do petja in radi bi peli. Le manjka pevovodje, ki bi tudi v glasbenem oziru zopet razmajal topliško življenje.

V DOL. TOPLICAH SO USTANOVILI INTERNAT

Z letošnjim šolskim letom se je sedemletna šola pretvorila v nižjo gimnazijo. V to gimnazijo so vključeni šolski okolišči Dol. Toplice, Vavta vas, Soteska, Poljane in Gor. Sušice. Dijaki iz teh okolišev imajo nekateri po 8 km in tudi več v šolo, zato je bilo nujno, da se v Dol. Toplicah ustanovi internat, kjer naj bi bili nastanjeni od šole oddaljeni dijaki. Internat so v drugi polovici meseca novembra odprli in so se že naselili oddaljeni dijaki. V internatu je 28 dijakov in dijakinj, ki se počutijo prav zadovoljno in so zelo veseli. Tudi s hrano so kljub vsem težavam še kar dobro preskrbljeni, ker se tov. upravnica zelo trudi, da bi bilo v vsakem oziru vse v najboljšem redu.

Ker ni v Toplicah primerne sobe in je tudi internat nima, se vrši študij v šolski sobi, ki je v popoldanskih urah prosta, kjer se uče dijaki pod stalnim nadzorstvom učiteljsstva, ki jim je tudi v pomoč pri učenju. Tako je pričakovati tudi boljših učnih uspehov.

G. D.

VAŽNO OPOZORILO O POGOJIH SPREJEMA V BOLNISNICO

Ponovno opozarjamo, da bolnišnice v nobenem primeru in pod nobenim pogojem ne bodo sprejemale bolnikov, ki ne bodo prinesli s seboj predpisanih dokumentov, predvsem napatnico zdravnika ali ustanove, ki jih pošilja v zavod na zdravljenje in vsa ostala izkazila, ki jih opravičujejo do brezplačne bolniške oskrbe (potrdilo delodajalca o zaposlitvi, če gre za socialnega zavarovanca, potrdilo o invalidnosti, rojstni list za otroke do 3. leta, študentje potrdilo o morebitni štipendiji oziroma potrdilo, da so v internatu, člani obdelovalnih zadrug potrdilo, da so člani KOZ, potrdilo KLO o ne. premožnosti itd.) V bodoče bodo bolnišnice odklonile sprejem vseh tistih, ki predpisanih dokumentov ne bodo ob sprejemu predložili, razen v resnično nujnih primerih, ko je potrebna takojšnja zdravniška pomoč oziroma bolniška oskrba.

Ministrstvo za ljudsko zdravstvo LRS

METLIKA JE OSTALA BREZ ZOBOZDRAVNIKA

V Metliki so že več kot dve leti brez zobozdravnika. Odkar je odšla Dr. Kirnova iz Metlike, morajo Metličani in prebivalci

okoljskih vasi iskati zobozdravniško pomoč v Crnomlju, ker je za edini črnemeljski zobozdravnik preobremenjen z delom, hodijo pa pomoč v Karlovec, Novo mesto in Ljubljano. Delavci in namesčenci izgubijo s tem mnogo dragocenega časa ali pa morajo zanemariti zdravljenje zob. Ker pa je znano, da so v Kočevju trije zobozdravniki, apeliramo na odgovorne forume, da to zadevo čimprej urede, da dobi črnemeljski okraj, oziroma mesto Metlika zobozdravnika.

R. F.

Opozorilo

Uprava kmetijske zadruge v Metliki sporoča vsem, ki imajo še nedvigljene hranilne vloge bivše Prve dolenske posojilnice v Metliki in bivše Hranilnice in posojilnice v Metliki, da jih dvignejo do 15. decembra 1950. Po tem roku vse predvojne hranilne vloge zapadejo in se ne bodo več izplačevale.

Na državnem posestvu imajo letos zelo dober pridelek krompirja

Najboljši pridelek krompirja v Kočevskem imajo na državnem posestvu v Mahovniku. Povprečno so pridelali 22.500 kg po hektarju, v brigadnem centru Gorenje pa celo 35.000 kilogramov. V začetku leta so predvideli, da bodo oddali 5 vagonov krompirja, sedaj pa, ker je pridelek tako dober, kot ga sami niso pričakovali, je delovni kolektiv sklenil oddati 17 vagonov. Kako so dosegli tak pridelek? V jeseni so zemljo, na kateri so nameravali saditi krompir globoko preorali in nato še spomladaj, predno so dali krompir v zemljo. Seveda so dobro pognojili s hlevskim gnojem, obenem pa potresli tudi nekaj kalijeve soli. Sadili so bolj pozno, šele sredi maja. Imeli so dobro domače seme vrste Voran in Bintje, za kar so tudi že letos poskrbeli. Ko je krompir prišel iz zemlje, so ga pobranali. Za to delo imajo posebne lahke brane, tako, da ne ranijo krompirju niti krompirjevih kalij. S tem so zrahljali zemljo, kar jim je kot pravijo, največ koristilo.

Letos so imeli tudi zelja precej. Oddali so ga že 6 vagonov, večjo količino pa so pripravili za preskrbo mesta. Na splošno so imeli letos dober pridelek tudi pri ostalih kulturah.

Dela pa verjetno sami ne bi z lahkoto zmogli, posebno sedaj v jeseni, ko je bilo treba toliko pospraviti s polja. Pri vsem delu čez poletje, kakor tudi sedaj v jeseni, so jim pridno pomagale množične organizacije, predvsem AFŽ iz Mlake, Brega, Klinje vasi in pa frontovci iz Mahovnika.